

Förord

SVEN-ÅKE SELANDER OCH STINA FALLBERG SUNDMARK

I ett alltmer mångkulturellt och mångreligiöst samhälle etableras vad man inom olika trostolkningar anser vara meningsfulla gudstjänst- och mötesrum, heliga rum. Detta är som bekant inte okontroversiellt. Nybyggen som skapas av för vår kultur främmande trosbekännare väcker inte sällan debatt och protester. Synen på heligt rum inom etablerade kristna trossamfund i Sverige är också stadd i förändring. Det har lett till nya ekumeniska initiativ. Mindre trossamfund kan låna gudstjänstrum som tillhör en annan tradition och försäljningar och köp av kyrkobyggnader mellan olika kristna trossamfund genomförs. Man kan också notera ett växande intresse för att skapa avskilda rum för andakt och enskild meditation och stillhet i offentliga miljöer som sjukhus, flygplatser, högskolor och universitet.

Inför sådana iakttagelser väcks flera frågor: Vad kan man mena med ett heligt rum? Kan man tala om heligt rum? Vad gör ett rum heligt? Hur ser förhållandet mellan estetik och funktion/liturgi ut? Vilken teologi speglar det heliga rummet? Vilken kyrkosyn kan avläsas? Vilka behov svarar rummet mot? Hur förhåller sig traditionellt tänkande om kyrko- och mötesrum i Sverige till nyetablerade rörelsers tankar om vad som krävs av ett gudstjänstrum enligt deras traditioner? Hur förhåller sig människor idag till sina traditionella gudstjänstrum? Präglas gudstjänstrummet av mysteriet, av predikan och sakramentsförvaltning, av bön och lovsång eller ses det som en vanlig lokal, som kan tas i anspråk för olika aktiviteter som musik, drama, dans, bjudningar och försäljning? Var går gränsen för vad man kan göra i ett rum som skall tjäna avskildhet, tillbedjan och helighet? Det är frågor som dessa som behandlas i denna bok.

Genom denna årsbok vill vi alltså lyfta fram skilda aspekter på det heliga rummet. Författarna har alla olika utgångspunkter i sina studier och hör hemma inom varierande vetenskapliga discipliner, vilket gör att betoningen läggs olika i deras bidrag. Den gemensamma uppgiften har varit att utifrån

de ovan angivna frågorna fokusera på svenska förhållanden kring det heliga rummet inom olika kristna, judiska och muslimska traditioner. Med tanke på det begränsade omfånget i årsboken har det varit nödvändigt att författarna avgränsat innehållet till att enbart behandla heliga rum som byggts under 1900-talet, dock med vissa historiska tillbakablickar, och att exemplifiera både med sådana heliga rum som är unika i sitt slag och sådana som är mer representativa för en traditions utformning av rummet under en viss period.

Hedvig Brander Jonsson behandlar heligt rum i Svenska kyrkan, *Britt-Inger Johansson* heligt rum i Romersk-katolska kyrkan, *Sune Fahlgren* heligt rum i frikyrkliga traditioner, *Michael Ellnemyr* heligt rum i ortodoxa traditioner, *Bo Grandien* heligt rum i judiska traditioner samt *Jan Hjärpe* och *Göran Larsson* heligt rum i muslimska traditioner.

I övrigt innehåller årsboken en avdelning recensioner och anmälningar.

Årsboken ges ut med ekonomiskt stöd från Vetenskapsrådet och Samfundet Pro Fide et Christianismo (kyrkoherde Nils Henrikssons stiftelse).

Sven-Åke Selander   *Stina Fallberg Sundmark*